

Industria IT românească, 2004-2006

Mircea Vuici, ITC

Materialul utilizează rezultate ale analizei evoluției industriei de Tehnologie Informației românești pe care **ITC - Institutul pentru Tehnica de Calcul** o realizează anual

Anul 2006 în industria IT românească

Creșterea industriei IT în 2006 va fi influențată de evoluții contradictorii ale mediului general economic.

Pe de o parte, apropierea momentului aderării la UE va mări încrederea și interesul pentru economia românească, așteptându-se o nouă creștere a investițiilor străine. În același timp, pregătirile pentru integrare și preocupările pentru mărirea eficienței și competitivității în contextul economic de după aderare, sunt de natură să genereze investiții sporite în tehnologie în sectorul economic-financiar și în administrația publică.

Pe de altă parte, devine evidentă tendința de încetinire a creșterii economice și de amplificare a dezechilibrelor macroeconomice majore (deficitul balanței comerciale, deficitul de cont curent, rata inflației, etc.). Ultimele prognoze situează mărirea reală a PIB-ului în 2006 la doar 4% iar creșterea producției industriale sub cele două procente înregistrate în 2005. Politică BNR de încadrare în ținta de inflație se va baza pe limitarea consumului, descurajarea creditelor, mărirea dobânzii și, mai ales, aprecierea leului. Întărirea monedei naționale, care deja a avut o creștere îngrijorătoare în ianuarie-februarie, va crea din nou mari probleme sectoarelor exportatoare, asemănătoare celor de la începutul anului trecut.

Tendința de deteriorare este ilustrată și de scăderea drastică a "optimismului" industrial așa cum rezultă din buletinele de conjunctura ale INS, BNR sau GEA. De exemplu, buletinul GEA (Grupul de Economie Aplicată) pe trimestrul I 2006 înregistrează un indice al încrederii industriale negativ, de -6 (pe o scală de la -100 la +100), după ce pe tot parcursul anului 2005 valorile se păstrasera pozitive.

În acest context intern contradictoriu, industria IT are toate șansele să rămână unul din puținele sectoare care își va menține în 2006 o evoluție puternic ascendentă.

Piața internă IT va înregistra și în acest an o creștere de cel puțin 20%. Trebuie menționat că această rată de creștere este circa două ori mai mare decât cea indicată în ultima publicație EITO (11%). Dat fiindcă la noi estimările EITO sunt frecvent citate și utilizate ca referință, este util să arătăm că seriile de cifre EITO suferă de sindromul unei "precauții" excesive în prognoza anilor viitori. De regulă, ultimul an al seriei de cifre are o creștere limitată, urmând ca apoi, în edițiile ulterioare, valorile pentru același an să se

revizuiască în sus. Un bun exemplu este anul 2004, pentru care creșterea pieței IT românești era estimată la 4,9% în ediția EITO2003, apoi la 8,8% în EITO2004, pentru ca să ajungă mult mai aproape de realitate, la 21,7% în EITO2005.

Consumul de hardware va fi alimentat de "foamea" de calculatoare atât la consumatorii individuali (chiar în condițiile unei limitări a creditului de consum) cât și în sectorul întreprinderi. Achizițiile de hardware vor fi direcționate atât spre lărgirea bazei existente și încă insuficiente de calculatoare cât și spre înlocuirea echipamentelor, cu creșteri mai puternice în segmente cum ar fi laptop-urile, ecranele din noua generație, etc

În domeniul software sunt așteptate mărimi în continuare ale pieței aplicațiilor integrate de întreprindere ERP/EAS, gestiunii relațiilor cu clienții, partenerii și furnizorii CRM/SCM, sau ale soluțiilor BI de analiză, raportare și suport în decizie. Aceste piețe nu sunt încă saturate în zona marilor companii și au un mare potențial de creștere în segmentul firmelor de dimensiuni medii și mici. Creșteri importante se vor înregistra și în domenii aflate la începutul ciclului de dezvoltare cum ar fi aplicațiile de gestiune a conținutului și documentelor, soluțiile avansate de securitate sau managementul infrastructurii hardware și software. Va continua expansiunea, probabil cu o rată depășind 25%, a pieței serviciilor IT, atât în serviciile hardware și de integrare, dar, mai ales a serviciilor de dezvoltare software și de outsourcing IT.

Alături de verticalele tradițional consumatoare de IT (utilități, telecomunicații, bancar-asigurări, retail, producție), sectoare ca sănătatea și educația își vor accentua contribuția la extinderea pieței IT. Un factor deosebit de important generator de creștere în 2006 va continua să fie consumul public. Alături de marile proiecte guvernamentale care continuă în acest an (proiectul "economia bazată pe cunoaștere"-accesul TIC în localitățile rurale, informatizarea învățământului pre-universitar în cadrul programului SEI, lucrările la sistemul integrat al asigurărilor de sănătate, sau module ale programului de securizare a frontierelor cu fonduri PHARE), în 2006 începe derularea unor noi proiecte importante cum ar fi informatizarea sistemului judiciar și penitenciar, sistemul automat de taxare pentru transportul public din București, extinderea sistemului de emisie electronică a biletelor CFR, etc. În același timp, continuă proiectele pentru extinderea serviciilor electronice de administrație publică inițiate de MCTI.

În ceea ce privește exporturile, potențialul de creștere rămâne ridicat, favorizat de accentuarea, în economiile dezvoltate, a tendinței de externalizare și localizare offshore a activităților IT. Deși firmele românești vor fi confruntate și în acest an cu dificultățile care decurg din aprecierea leului, o mărire cu 25%-30% (în euro) a exporturilor de software și servicii este foarte posibilă. Creșterea va proveni atât din activitățile centrelor de dezvoltare și de servicii ale marilor firme străine, cât și din serviciile software furnizate de firmele independente locale și extinderea serviciilor de tip BPO. Se va accentua ușor tendința de urcare pe scara valorii a serviciilor și de mărire a ponderii în export a produselor software. În paralel asistăm la o dezvoltare fără precedent a centrelor de relații cu clienții și a call-center-urilor, acest fenomen urmând să se accentueze în următorii doi ani până în la nivelul la care piața forței de muncă nu va mai face față cererii.

Perspectivile de creștere sunt ilustrate de viziunea firmelor IT privind evoluția proprie în 2006, așa cum reiese din declarațiile publice sau comunicatele de presă. Astfel, ca

exemple în sectoarele hardware și software, se pot cita obiectivul pe 2006 al grupului Flamingo de a depăși 100.000 de calculatoare asamblate destinate atât pieței românești cât și celei regionale est europene și, respectiv, estimările firmei Softwin privind vânzări de BitDefender pe piața românească de 20 milioane de dolari, la care se adaugă exporturile, cu o țintă pentru vânzările totale de 100 milioane de dolari în 2007.

În zona filialelor multinaționalelor putem aminti că în 2006 va intra în linie dreaptă producția unității Celestica de la Borș, care va schimba considerabil indicatorii sectorului hardware, că Oracle și-a fixat ca obiectiv dublarea, până în aprilie-mai, a numărului de angajați în cele 10 centre de servicii și tehnologie active la București, sau că Wipro intenționează să inaugureze la sfârșitul primului trimestru noul centru de servicii BPO/call-center cu un personal inițial de 250 de salariați.

Este semnificativ și faptul că industria IT este unul din puținele sectoare optimiste înregistrate de anchetele de conjunctură economică. Indicele de încredere GEA, amintit mai sus cu o medie negativă pe întreaga industrie în trimestrul I, are valori pozitive în doar două sectoare, unul din acestea fiind industria mijloacelor de calcul. Rezultatul este compatibil și cu rezultatele de la sfârșitul anului trecut, din ultima anchetă de conjunctură în industria prelucrătoare publicată de INS, unde estimarea producției viitoare (soldul conjunctural) avea cea mai mare valoare (+74%) tot în sectorul IT (mijloace ale tehnicii de calcul) față de o medie de +16% pe întreaga industrie.

În acest an se va manifesta în continuare, probabil cu o intensitate asemănătoare, tendința de consolidare care a cunoscut în 2005 o adevărată explozie cu valul de achiziții strategice sau financiare, de fuziuni și listări pe bursă. Deja în luna februarie au fost anunțate două noi tranzacții în zona firmelor software medii (fuziune PharmEc Software - Brilliant Business și achiziție Orasys – Vector Software), iar fondurile de investiții "vânează" în continuare companiile software / IT cu potențial și își vor extinde aria de căutare și spre segmentul firmelor de dimensiuni medii. Sunt de așteptat noi achiziții strategice o dată cu foarte posibilă intrare pe piața românească a multinaționalelor specializate în servicii IT și BPO și, în sfârșit, nu sunt excluse noi listări pe bursă.

Tendențele trecute în revistă mai sus conduc spre o estimare a creșterii ansamblului industriei IT în 2006 cu cca 25%. Cifra de afaceri totală va depăși 1,8 miliarde de euro (+22% față de 1,5 miliarde în 2005), iar producția vândută va atinge 1,05 miliarde euro (+24%). O creștere mai importantă, +31%, va înregistra valoarea adăugată brută (contribuția la PIB) care se va apropia de 600 mil.euro.

Peste două treimi din volumul de activitate al industriei IT se va realiza în sectorul software și servicii - CAEN 72 care va da 75% din cifra de afaceri (1.370 mil.euro), 80% din producție (850 mil.euro) și 90% din valoarea adăugată (520 mil.euro). În ceea ce privește ratele de creștere, sectorul hardware va fi însă mai dinamic (+28% la producție și +40% la valoarea adăugată) datorită în principal aportului noii unități de fabricație Celestica.

Exportul IT va depăși o jumătate de miliard de euro, creșterea de peste 35% fiind generată atât de extinderea activităților centrelor multinaționalelor și ale firmelor locale de software și servicii, cât și de producția de la Celestica.

Trebuie să atragem atenția asupra faptului că toate ratele de creștere estimate mai sus sunt calculate în euro și se bazează pe ultimele prognoze (care în acest moment par deja prea optimiste) de apreciere în 2006 a leului cu doar 2% în termeni nominali și cu 8% în termeni reali, adică luând în considerare inflația. Ratele de creștere sunt sensibil mai mici dacă raportarea se face la lei constanți (deflatați): 12-14% pentru cifra de afaceri sau producție și 21-29% pentru valoarea adăugată și export. Așa cum am arătat și în analizele noastre anterioare, exprimarea în dolari sau euro a condus, în ultimii ani, la un efect de "iluzie statistică", exagerând creșterile. În 2005 acest fenomen a avut un maxim, datorită șocului întăririi leului. Se poate observa că ratele din 2006 în euro sunt mult mai modeste decât cele din 2005, dar în lei constanți creșterea este mai puternică.

Personalul industriei IT va ajunge la aproape 50.000 de angajați, față de cei 41.800 înregistrați la mijlocul 2005, creșterea numerică fiind asemănătoare celei din anii anteriori, dar ceva mai mică procentual. Din aceștia 42.000 vor lucra în sectorul software.

Rata de creștere a salariului mediu brut va fi de cel puțin 15% în euro și 6% în lei constanți, depășind, și în acest an, mărirea medie prognozată pe economie. Extinderea activităților, în special a multinaționalelor, combinată cu dezechilibrele tot mai evidente de pe piața forței de muncă software vor contribui la menținerea presiunii asupra salariilor și la continuarea tendinței de creștere mai puternică a salariilor decât a productivității. Media salariului brut pe întreaga industrie IT va atinge 5.000 euro/an, cu valori mult mai mari (5.400 euro) în software și servicii față de hardware (3.000 euro). În sectorul software media va depăși 7.500 euro dacă se exclud microîntreprinderile care distorsionează statisticile prin nivelul declarat foarte redus de salarizare, iar în filialele și centrele multinaționalelor și în marile firme software locale media se va păstra de 2 – 3 ori mai ridicată decât pe tot sectorul.

Evoluția profiturilor din exploatare și nete se va caracteriza printr-o creștere moderată, mult mai redusă decât în anii 2000 – 2003. Profitabilitatea (rata profitului net) medie a industriei se va menține probabil în jurul lui 8% (și 10% în sectorul software) continuându-se tendința de scădere semnalată încă din 2004-2005.

Trebuie notată și mărirea volumului total al imobilizărilor și a capitalurilor proprii care se vor apropia de 500 de milioane de euro. Creșterea imobilizărilor cu peste 40%, după o evoluție asemănătoare în 2005, constituie o măsură a investițiilor în industria IT și este un efect al procesului de consolidare care va continua în 2006.

Industria IT (CAEN 30+72), 2004, 2005 și 2006

	Euro			Creșteri anuale -euro			Creșteri anuale - lei deflatați		
	2004	2005p	2006e	2004/03	2005/04	2006/05	2004/03	2005/04	2006/05
Cifra de afaceri, CA, mil EUR	1.162	1.520	1.849	24%	31%	22%	20%	7%	12%
Productie vanduta, mil EUR	652	860	1.063	27%	32%	24%	23%	8%	14%
Val. adaugata, VA, mil EUR	332	449	587	12%	35%	31%	8%	11%	21%
Export, mil EUR	246	374	521	14%	52%	39%	10%	25%	29%
Profit net, mil EUR	113	129	145	3%	15%	12%	-1%	-6%	4%
Imobilizari, mil EUR	190	335	520	47%	76%	55%	42%	45%	
Nr.firme	11.157	12.140	12.970	25%	9%	7%			
Personal	38.025	43.500	49.900	25%	14%	15%			
Sal.brut, EUR/an	3.096	4.343	4.996	4%	40%	15%	1%	15%	6%
Productivit. (VA, EUR/pers)	8.737	10.315	11.754	-10%	18%	14%	-13%	-3%	5%
Productivit. (CA, EUR/pers)	30.556	34.937	37.057	0%	14%	6%	-4%	-6%	-2%

Sursa: ITC-Institutul pentru Tehnica de Calcul – "Industria TI în România, 2004-2005"

Seriile de cifre sunt obținute prin prelucrarea datelor din bilanțurile firmelor CAEN 30 și 72, a exporturilor înregistrate de Direcția Vămirilor, a indicatorilor publicați de Institutul Național de Statistică și a informațiilor comunicate de firme.

2005p – valori preliminare pe baza rezultatelor înregistrate în primul semestru, a evoluțiilor generale și a comunicatelor firmelor

2006e – estimări ITC pe baza evoluției pieței și a prognozelor macro și microeconomice

Sectorul Hardware (CAEN 30), 2000-2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005p	2006e
Cifra de afaceri, CA, mil EUR	99	111	280	271	315	394	481
Productie vanduta, mil EUR	45	48	116	110	134	169	216
Val. adaugata, VA, mil EUR	12	14	42	39	36	47	65
Export, mil EUR	143	89	22	57	45	88	147
Nr.firme	232	288	413	499	589	640	670
Personal	1.746	1.778	4.189	5.185	5.751	6.500	7.900
Sal.brut EUR/an	1.640	1.891	2.527	2.349	2.251	2.702	2.973
Productivit. (VA, EUR/pers)	6.593	7.884	10.097	7.488	6.178	7.175	8.249
Productivit. (CA, EUR/pers)	56.540	62.389	66.826	52.198	54.790	60.618	60.838

Sectorul Software și servicii (CAEN 72), 2000-2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005p	2006e
Cifra de afaceri, CA, mil EUR	253	391	564	663	847	1.126	1.369
Productie vanduta, mil EUR	177	260	335	403	518	692	847
Val. adaugata, VA, mil EUR	88	149	203	257	297	402	521
Export, mil EUR	74	109	137	159	201	285	375
Nr.firme	4.025	4.864	6.071	8.438	10.568	11.500	12.300
Personal	13.100	16.530	17.900	25.313	32.274	37.000	42.000
Sal.brut EUR/an	2.689	3.828	3.827	3.093	3.247	4.632	5.376
Productivit. (VA, EUR/pers)	6.741	9.042	11.326	10.162	9.193	10.866	12.413
Productivit. (CA, EUR/pers)	19.318	23.657	31.499	26.185	26.237	30.426	32.584

Top 10. Firme de software și hardware

2004

Software și servicii (CAEN 72) - 2004

Cifra de afaceri - 2004		CA, mil.EUR	Prod/CA	Pers.
1	IBM ROMANIA SRL	36,2	48%	133
2	S & T ROMANIA SRL	28,8	16%	0
3	ROMSYS SA	25,5	51%	163
4	C.N.D.P.I.(ROMSOFT)	23,5	7%	362
5	UTI SYSTEMS SA	23,4	96%	203
6	SIVECO ROMANIA SA	20,8	96%	341
7	FORTE COMPANY SRL	20,1	30%	208
8	SIEMENS AUTOMOTIVE SRL	19,5	100%	700
9	NET BRINEL COMPUTERS SRL	12,6	29%	44
10	PRINTEC GROUP ROMANIA SRL	10,7	10%	35

Valoarea adăugată, mil.EUR - 2004	
1	SIEMENS AUTOMOTIVE SRL 11,7
2	IBM ROMANIA SRL 9,6
3	SIVECO ROMANIA SA 7,8
4	ROMSYS SA 7,4
5	UTI SYSTEMS SA 6,4
6	MICROSOFT ROMANIA SRL 6,4
7	ORACLE ROMANIA SRL 6,0
8	SOFTWIN SRL 4,6
9	FORTE COMPANY SRL 4,2
10	ITC NETWORKS SRL 2,9

Număr de angajați - 2004	
1	SIEMENS AUTOMOTIVE SRL 700
2	SOFTWIN SRL 647
3	C.N.D.P.I.(ROMSOFT) 362
4	SIVECO ROMANIA SA 341
5	HANNA INSTRUMENTS SRL 290
6	ITC NETWORKS SRL 246
7	IIRUC SA 246
8	DATAGROUP - INT SRL 218
9	FORTE COMPANY SRL 208
10	UTI SYSTEMS SA 203

Hardware (CAEN 39) – 2004

Cifra de afaceri - 2004		CA, mil.EUR	Prod/CA	Pers.
1	INTRAROM SA	56,9	80%	527
2	FLAMINGO COMPUTERS SA	44,2	19%	613
3	K TECH ELECTRONICS SRL	43,3	16%	233
4	ULTRA PRO COMPUTERS SRL	24,4	16%	165
5	SISTEC SA	10,0	51%	89
6	DECK COMPUTERS INTERNATIONAL SA	8,8	2%	35
7	ETA-2U SRL	8,7	73%	110
8	CARO GROUP SRL	6,3	20%	0
9	COMRACE COMPUTERS	5,6	72%	46
10	AGER BUSINESS TECH SA	4,9	13%	44

Valoarea adăugată, mil.EUR - 2004	
1	INTRAROM SA 8,5
2	FLAMINGO COMPUTERS SA 2,6
3	DATATIM SA 1,8
4	COPA ELECTRONIC SRL 1,0
5	FEPER SA 1,0
6	AGER BUSINESS TECH SA 0,9
7	COMRACE COMPUTERS 0,8
8	SYSTRONICS SRL 0,8
9	ROMERICA INTERNATIONAL 0,7
10	K TECH ELECTRONICS SRL 0,6

Număr de angajați - 2004	
1	FLAMINGO COMPUTERS SA 613
2	INTRAROM SA 527
3	COPA ELECTRONIC SRL 492
4	K TECH ELECTRONICS SRL 233
5	ROMUS T&D LTD -IASI 186
6	ICE FELIX SA 177
7	FEPER SA 172
8	ULTRA PRO COMPUTERS SRL 165
9	DATATIM SA 157
10	SYSTRONICS SRL 144

Note

- Conform principiului aplicat și în anii anteriori, listele cuprind doar societățile care își declară activitatea principală în grupele CAEN 30 și 72.
- Prezența în sectorul software CAEN72 a distribuitorilor cu cifre mari de afaceri îndepărtează de primele poziții multe firme cunoscute ca producători de software și furnizori de servicii TI. Pentru a compensa acest fenomen și a oferi o imagine mai completă asupra structurii activităților și modelelor de afaceri, clasamentele alăturate au drept criterii de ordonare nu doar Cifra de afaceri ci și Producția vândută și Valoarea adăugată. Valori mari ale raportului Prod./CA și VA/CA indică firme în care predomină activitățile de producție și servicii.
- Cifrele de afaceri ale subsidiarelor sau firmelor care reprezintă mari producători sau distribuitori internaționali (IBM, Microsoft, S&T, etc.) nu sunt cifrele consolidate pentru România și nu trebuie confundate cu vânzarile totale pe piața românească ale produselor companiilor respective.
- Societățile sunt luate în considerare individual, chiar și în cazul celor constituite în grupuri / holding-uri.

2005, sem.I

Notă - Listele pentru 2005 se referă exclusiv la rezultatele înregistrate în semestrul I al anului. În partea a doua a anului, firmele au avut evoluții diferite, astfel încât clasamentele prezentate nu trebuie considerate ca referindu-se la întreg anul 2005.

Software și servicii (CAEN 72) – sem.I 2005

Cifra de afaceri –sem.I 2005

	CA, mil.EUR	Pers.
1 IBM ROMANIA	19,6	156
2 S& T ROMANIA	14,4	73
3 CNDPI	13,0	576
4 SIEMENS VDO AUTOMOTIVE	12,9	945
5 FORTE COMPANY	11,3	222
6 ROMSYS	11,1	182
7 ORACLE ROMANIA	9,4	206
8 SIVECO ROMANIA	7,7	290
9 UTI SYSTEMS	7,2	275
10 SYSCO	6,2	10

Personal – sem.I 2005

1 SIEMENS VDO AUTOMOTIVE	945
2 SOFTWIN	706
3 CNDPI	576
4 INFORMATICA FERROVIARA	367
5 HANNA INSTRUMENTS	328
6 ITC NETWORKS	315
7 SIVECO ROMANIA	290
8 IIRUC SERVICE	289
SIEMENS PROGRAM AND	
9 SYSTEM ENGINEERING	277
10 UTI SYSTEMS	275

Hardware (CAEN 30) – sem.I 2005

Cifra de afaceri –sem.I 2005

	CA, mil.EUR	Pers.
1 FLAMINGO COMPUTERS	29,2	642
2 KTECH ELECTRONICS	26,2	467
3 INTRAROM SA	17,0	480
4 ULTRA PRO COMPUTERS	13,2	199
5 DECK COMPUTERS INTL	7,7	37
6 SISTEC	5,0	99
7 ETA2U	3,8	87
8 CELESTICA ROMANIA	3,7	85
9 CARO GROUP	3,3	37
10 AGER BUSINESS TECH	2,8	45

Personal – sem.I 2005

1 FLAMINGO COMPUTERS	642
2 INTRAROM SA	480
3 KTECH ELECTRONICS	467
4 COPA ELECTRONIC	461
5 ULTRA PRO COMPUTERS	199
6 ROMUS T&D IASI	199
7 FEPPER	167
8 ICE FELIX	162
9 SYSTRONICS	141
10 SISTEC	99